

A magyarok háza

Otthont avatni, új otthonba költözni mindig szívvel derítő és képzeletet megmozgató élmény. A megnyíló termekben, mert egy közösség otthonának nem szóbaí vannak, hanem, ahogy itt látjuk, termei, szóval a megnyíló termekben megnyílik a látogató képzelete is. Nem csak a termeket rendez be bútorokkal, képekkel, könyvekkel, hanem a jövőt is tervekkel és álmokkal, mintegy felismerve a megnyíló közösségi otthon lehetőségeit és kijelölve feladatait. Magam is tartalmas tudományos és irodalmi tanácskozásokra, író-olvasó találkozóakra, jó hangulatú vitaestekre, akár műkedvelő színi előadásokra, és természetesen az ide betérő lendvai, muravidéki irodalom- és művészetszerető közönségre gondolok – nem csak magyarokra, hanem kultúránk iránt érdeklődő szlovénokra is –, midőn képzeletben a Bánffy Központ jövőjével számot vetek.

Gondolok mindenekelőtt a fiatalokra, hiszen hittem szerint a ház igazában nekik készült: nekik, vagyis a jövőnek, hogy a lendvai, a muravidéki magyar fiatalok, a felnövekvő nemzedékek itt tegyék gazdagabbá anyanyelvi műveltségüket. Itt szerezzenek olyan kulturális és közösségi élményeket, amelyek megerősítik bennük a bizonyosságot afelől, hogy érdemes magyarnak lenni, érdemes magyarnak maradni, érdemes találkozni a nemzeti történelemmel, irodalommal és művészettel, érdemes találkozni Petőfi Sándorral, Arany Jánossal, Ady Endrével, Illyés Gyulával, Bartók Bélával, Kodály Zoltánnal, Jancsó Miklós és Kósa Ferenc filmjeivel és persze az egyetemes magyar kultúra mai képviselőivel, innen Muravidékről, Magyarországról, Erdélyből, Felvidékről, Vajdaságból.

A most felavatandó és megnyíló Bánffy Központnak, mint minden magyar kulturális intézménynek, műhelynek kell lennie, amely összefogja és munkára szervezi az itt élő magyar gondolkodó és alkotó értelmiséget, ápolja a muravidéki magyarság, mi több, a dél-dunántúli, a zalai, a somogyi, a vas megyei, az ormánsági, hetési és őrsgyi magyarság kulturális együttműködésének építését. Egy magyar kulturális otthonnak és műhelynek most: az európai integráció új reményeket keltő áramlatában egyszerre vannak közösségépítő és kulturális diplomáciai feladatai. Hiszen az integráció, különös tekintettel Magyarország és Szlovénia közös uniós elhelyezkedésére, igen jó lehetőséget ad arra, hogy az a kulturális és történelmi szimbiózis, amelynek egykor az Osztrák-Magyar Monarchia igen hatékony, ám sajnos, kevésbé kihasznált kerete volt, ismét élő és életető erőforrás legyen.

Nekünk, huszadik és most már huszonegyedik századi magyaroknak a gondolkodásunkban máig orvoslás nélkül maradt sérülés- és veszteségként van jelen a trianoni trauma: az azóta is érzékelhető történelmi fájdalom és a gyógyítását célzó erkölcsi készítés. Az európai integrációtól ezért azt várjuk, hogy legalább részben orvosolja a trianoni sérüléseket, éppen azért, hogy felszámolja azt a kiszolgáltatottságot, amelyet a kisebbségi sorba taszított magyar közösségeknek többé vagy kevésbé, de mindenütt el kellett szenvedniök, és lehetővé teszi azt, hogy a magyar nemzet az anyanyelvi kultúra körében újra egyesüljön, hogy a több mint nyolc évtizeden keresztül egymástól elszakított magyar közösségek – a nemzeti kultúra és a nemzeti szolidaritás éltető áramában – ismét egymásra találjanak. Új és serkentő áramlásnak kell átjárnia a magyar nemzet testét, összekapcsolva ezzel a virtuális tettel: az egyetemes magyarsággal az elszakított és nem egyszer megbénult közösségeket is, nos, ennek az éltető és serkentő áramlásnak az egyik idegdúca lehet a muravidéki magyarság új otthona.

Minden kulturális központnak és otthonnak, minden Magyar Háznak és persze minden magyar iskolának, egyesületnek, önkormányzatnak és egyházközségnek ilyen idegdúccá kellene válnia. Ezért kell kijelentem – értelmezhetik ezt Önök az Illyés Gyula Közalapítvány elnökeként tett kijelentésemnek is

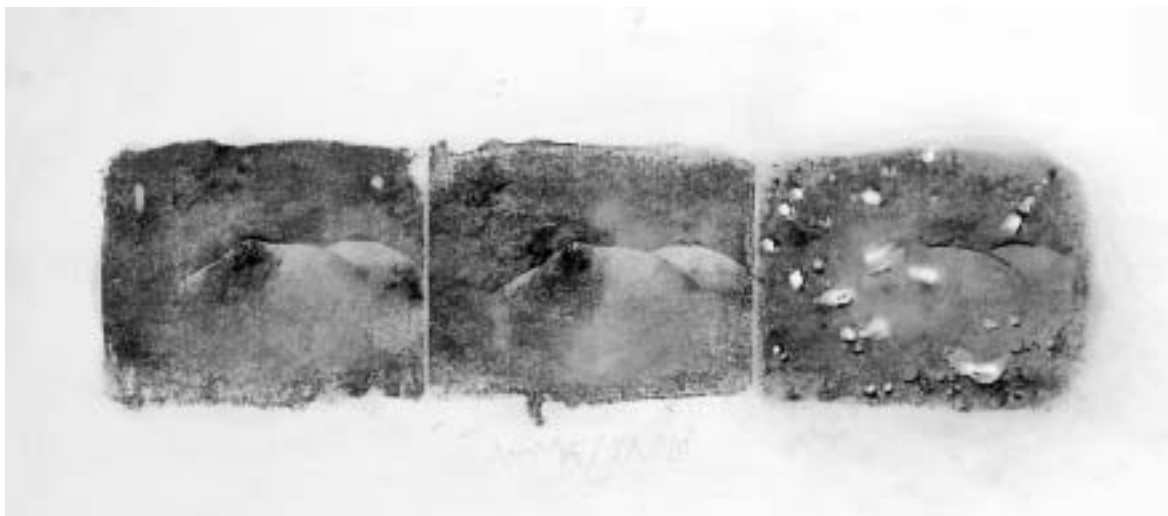
Pomogáts Béla a Bánffy Központ avatásán

-, hogy Magyarországnak, az egész magyar nemzeti közösség jövőjéért – és az európai integrációban betöltendő szerepéért – a felelősséget vállalni kényszerülő Magyar Köztársaságnak mindig tevékenyen kell segítenie a Bánffy Központ-hoz hasonló kulturális intézmények létrehozását és működését. Ezért fordulok innen: a felavatandó Bánffy Központ pódiumáról mindazokhoz, akik most gazdái vagy a jövőben gazdái lehetnek a köztársaság politikai döntéseinek, hogy a szükséges támogatásokat mindig lelkiismeretesen felmérve szolgálják a kisebbségi helyzetben élő magyarság önvédelmének és a nemzeti közösség újjáépítésének ügyét.

Lehet abban valami jelképszerűség, hogy a Bánffy Központot – a kisebbségi magyar önvédelmének és a nemzeti közösség újjáépítésének ezt a műhelyét – Szent István király ünnepén avatjuk fel. Szent István maga is az újrakezdés királya, hőse és szentje, aki az európai nemzetek keresztény közösségében helyezte el országát és népét, és ezzel mintegy új kezdetet adott annak a nemzeti történelemnek, amelynek eredete a kelet-európai vagy szibériai erdőségek és pusztaságok homályába vész. Szent István király történelmi vállalkozása azt tanúsítja, hogy a nemzet történelmét – új körülmények között és új reményektől ösztönözve – mindig újra lehet és újra kell kezdeni.

A történelmi újrakezdés reménye ma is itt van közöttünk, és ennek a reménynek a záloga ma is az európai hagyomány, valamint az európai népek ma már intézményes szolidaritásának eszméje és gyakorlata. Ami nem jelenti azt, hogy a felelősséget, amelyet a magyar nemzet jövőjéért vállalunk, most már átháríthatjuk az európai nemzetek közösségére. Igenis, nekünk magunknak kell felelősen és hatékonyan cselekednünk annak érdekében, hogy az uniós integráció az egész nemzet, így a muravidéki magyarság javát szolgálja, és a nemzeti közösség békés újraegyesítésének kerete legyen. Mindehhez a jelenben is Szent István-i bátorságra és bölcsességre van szükségünk mindazoknak, akik a magyarság vezetésére és képviselésére vállalkoznak.

Végezetül Ady Endrét szeretném idézni, aki 1915-ben, tehát már az első világháború kitörése után látogatott első ízben Erdély belső vidékeire: Brassóba és a Székelyföldre, és tekintette meg a Bernády György polgármester által felépített marosvásárhelyi kultúrpalotát. „Ez lesz- írta Ady a valóban, ma is gyönyörű, hatalmas épületről -, ha a Sors úgy akarja, a magyarmenedék, dús és takaró. Itt fogjuk őrizni magunkat mi, magyarok, kik egymás ellen annyit vétettünk. Ide fogunk verssel, zenével, beszéddel összevonulni, ha baj lesz.” Mondjuk ki, minden kisebbségi magyar kulturális intézménynek ez az Ady által megjelölt feladat jutott. És Ady ehhez még azt is hozzátette, az építető Bernády Györgyre célozva: „Minden képességes szeretettel néztem fel reá, ez úrra, mert hogy nagyon dacos magyar vagyok s ő az én rokonom.” Mi is, akik itt vagyunk Lendváról, Muravidékről, Szlovéniából, Magyarországról vagy akárhonnan, nézzünk szeretettel azokra a barátainkra, akik a magyaroknak ezt a házáat megálmodták és megvalósították. Köszönet nekik ezért.

Nemes László: Erotika - 1996, vegyes technika, papír